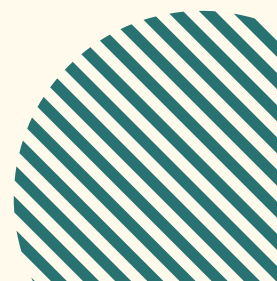




OD PREDRASUDA DO RJEŠENJA

NE BIRAM BESKUĆNIŠTVO, BIRAM STANOVANJE PRVO!

Profesionalni vodič za transformaciju sustava
skrbi o osobama u beskućništvu



1. Uvod: Pula kao lider promjene

Problem beskućništva u Hrvatskoj više nije marginalna pojava – to je sistemski izazov koji zahtijeva inovaciju.



**HELENA BABIĆ I
JANA MILIN HERCEG**

UDRUGA AJA

Dosadašnji modeli "stepenica" (prenoćišta i prihvatilišta) nisu uspjeli smanjiti broj ljudi na ulicama.

Udruga Aja iz Pule prva je u Hrvatskoj probila led implementacijom modela **Stanovanje prvo** (Housing First). S ponosom ističemo da su **Helena Babić** i **Jana Milin Herceg** prve hrvatske licencirane Housing First trenerice.

Pula je danas pilot-grad koji dokazuje da je promjena moguća, a ovaj vodič je alat koji će vam pomoći da tu promjenu prenesete u svoju zajednicu.

2. Jezik dostojanstva – zašto je terminologija važna

Riječi koje koristimo oblikuju politike koje provodimo. Ako nekoga nazovemo „beskućnikom“, mi tu osobu svodimo na njezin trenutačni socijalni status, oduzimajući joj identitet, prošlost i potencijal.

- **Prestanimo** koristiti: „**beskućnik**“, „klošar“, „skitnica“.
- **Počnimo** koristiti: **Osoba u beskućništvu**.



Zašto? Zato što je beskućništvo privremeno **stanje**, a ne identitet.

To je teška životna situacija koja se može promijeniti. Korištenjem ovog termina priznajemo osobi pravo na dostojanstvo i novu priliku.

3. Istina o ranjivosti: Koliko smo blizu ulici?

Ključna prepreka socijalnom uključivanju je zablude da ljudi "biraju" ulicu ili da su sami krivi za svoju situaciju. Istina je da su **uzroci** gotovo uvijek **strukturalni**. Najčešći **putevi do beskućništva** u Hrvatskoj:

- **Otkaz i nesiguran rad:** Gubitak prihoda uz visoke cijene najma brzo vodi do deložacije.
- **Bolest i traume:** Teške dijagnoze iscrpljuju financije i socijalne mreže obitelji.
- **Niske mirovine:** Starije osobe (posebno 65+) u RH su u ekstremnom riziku; režije i lijekovi često premašuju njihova primanja.
- **Sustavne praznine:** Manjak socijalnih stanova i neadekvatne socijalne politike.

Zapamtite: Beskućništvo je gubitak veza, zdravlja i prilika. To je posljedica sustava, a ne izbor pojedinca.

4. Stanovanje prvo: model koji radi

Ovaj pristup stabilan i siguran smještaj vidi kao prvi, a ne posljednji korak. Za razliku od privremenog smještaja, Stanovanje prvo osigurava trajni dom uz stalnu stručnu podršku.

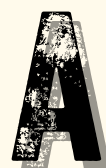
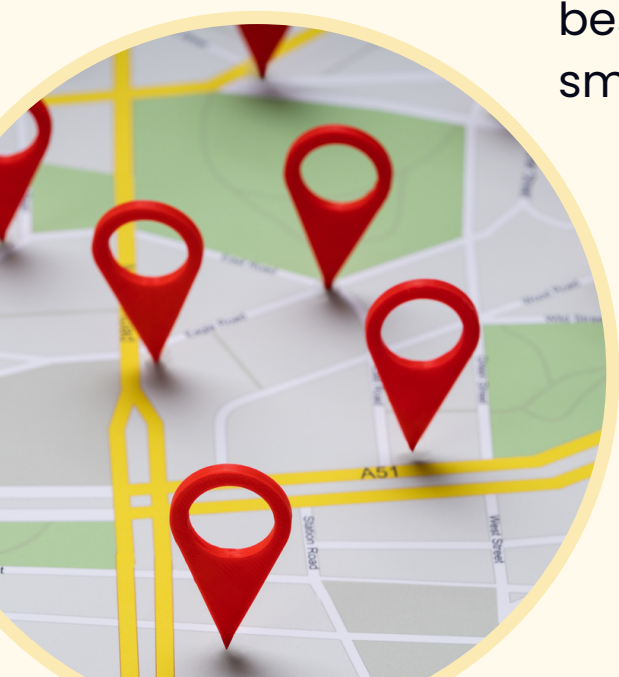
- **Ekonomska isplativost:** Za 1 euro uloženi u Stanovanje prvo, sustav uštedi 1,56 eura (kroz manji pritisak na hitne službe, bolnice i policiju).
- **Uspješnost:** Između 70% i 90% osoba ostaje u stanovima dugoročno, bez povratka na ulicu.



5. Preporuke za djelovanje

Gradovi, općine i županije

- **Mapirajte resurse:** Pregledajte fond praznih stanova u vlasništvu JLS-a koji se mogu prenamijeniti u stanove za Stanovanje prvo.
- **Financirajte inovaciju:** Umjesto isključivog ulaganja u privremeni smještaj, otvorite proračunske stavke za mobilne timove namijenjene za osobe u beskućništvu.
- **Postavite ciljeve:** Odredite godišnji broj odoba koje ćete izvući iz beskućništva putem stalnog smještaja.



Preporuke za djelovanje

Udruge i civilno društvo

- **Edukacija:** Povežite se s licenciranim trenericama udruge AjA radi uvođenja standarda Stanovanje prvo u svoj rad.
- **Zagovaranje:** Koristite podatke o uštedama kako bi ukazali lokalnim donositeljima odluka na isplativosti ovog modela.
- **Suradnja:** Ne radite sami – povežite se s lokalnim zdravstvenim i socijalnim službama.



B

Preporuke za djelovanje

Institucije

- **Nacionalna strategija:** Hitno donošenje Strategije za borbu protiv beskućništva usklađene s EU ciljevima do 2030.
- **Standardizacija podataka:** Uvođenje standardiziranog brojanja (ETHOS) kako bismo znali stvarne razmjere problema (procjene idu do 12.000 osoba u beskućništvu).
- **Zakonodavstvo:** Razvijati dugoročno financiranje usluga za osobe u beskućništvu, umjesto projektno ograničenih sredstava.



Preporuke za djelovanje

Mediji

- **Mijenjajte narativ:** Češće pišite o strukturalnim problemima (rente, siromaštvo), a ne samo o "teškim sudbinama".
- **Dostojanstvo fotografije:** Prikazujte ljude s imenom i identitetom, izbjegavajte ponižavajuće prikaze.
- **Fokus na rješenja:** Redovito izvještavajte o uspjesima modela Stanovanje prvo kako biste destigmatizirali proces oporavka.



6. Uloga zdravstva i socijalne skrbi

Model Stanovanje prvo nudi obuhvatan okvir podrške koji, između ostalog, uključuje **skrb temeljenu na znanju o traumi, pristup usmjeren na snage i smanjenje štete**.

Mentalno zdravlje

Housing first značajno **poboljšava stanje kod 71% štíćenika**. Ključna je suradnja i kontinuirana komunikacija sa stručnjacima i institucijama.

Socijalna skrb

Nužna je **fleksibilna i individualizirana procjena potreba** – od ostvarivanja osnovnih socijalnih prava do dugotrajne skrbi i podrške u kasnijim fazama života.

Zdravstvo

Osobe u beskućništvu **umiru i do 20 godina ranije** od opće populacije, što dodatno naglašava potrebu za proaktivnim zdravstvenim pristupom.

Provjerite spremnost svog grada

Ako ste (grado)načelnik, postavite si ovih 5 pitanja:

1

Znamo li stvaran broj ljudi koji u našem gradu spavaju na otvorenom ili u neadekvatnim uvjetima (izvan službenih prenoćišta)?

2

Imamo li mapiran stambeni fond (prazni stanovi, neiskorišteni gradski prostori) koji bi se mogao iskoristiti za trajno zbrinjavanje?

3

Koliko trošimo na hitne intervencije (intervencije policije, hitne pomoći, čišćenja lokacija) u usporedbi s ulaganjem u trajna rješenja?

4

Postoji li u našem gradu mobilni tim koji pruža stručnu podršku osobama ondje gdje se nalaze, u suradnji sa zdravstvenim i socijalnim službama?

5

Jesmo li spremni pilotirati projekt Stanovanje prvo po uzoru na Pulu i osigurati podršku prvoj skupini najranjivijih sugrađana?

Kontakt za edukaciju i suradnju



Udruga Aja, Trščanska ulica 26, Pula



udrugaaaja.hr



udrugaaaja@gmail.com

Helena Babić: 099 798 0211

Jana Milin Herceg: 098 936 7973



Publikacija je izrađena uz pomoć
Innovation Funda World Habitata.

Kampanja za destigmatizaciju osoba
u beskućništvu i promoviranje
koncepta Stanovanje prvo.



Ne biram beskućništvo

 **UDRUGA MOST**



 **PANDA**
KOMUNIKACIJE